

ÅBNINGSTALEN I LANDSRÅDET 19. APRIL 1969

Af Erling Høegh

Vi har siden sidste samling mistet to fremtrædende grønlandske mænd, der begge to gennem flere perioder har haft sæde i landsrådet, fhv. handelsforvalter Nikolaj Rosing og tidligere visitatsprovst Gerhardt Egede. Begge disse mænd har haft betroede hverv i landsrådet. Nikolaj Rosing har været medlem af den store grønlands-kommission, som blev nedsat i 1949. Gerhardt Egede er det medlem i landsrådet, der har siddet længst endda i eet stræk. I de 21 år Gerhardt Egede har virket, fik han tildelt mange store hverv. Han blev altid valgt til at deltage i delegationer og kommissioner, og han sad i landsrådets vigtigste udvalg. Således blev Gerhardt Egede den mand, der mere end nogen anden grønlænder i sin samtid fik lov til at præge sin tid og fik afgørende indflydelse på den udvikling, der i dag er i fuld gang.

Jeg vil bede landsrådets medlemmer udtrykke vor taknemmelighed og ærbødighed for disse mænds indsats ved at rejse sig op.

Æret være deres minde!

Jeg har den ære og glæde at kunne indlede denne landsrådssamling med at overbringe Hans Majestæt Kongens hjertelige tak for gaverne fra Grønland i anledning af kongens 70 års fødselsdag. Både kongen og dronningen har bedt mig viderebringe deres majestæters tak for besøget sidste sommer og de hjerteligste hilsener til alle i Grønland.

Herefter skal jeg så byde landsrådets medlemmer hjerteligt velkommen til rådets første ordinære møde i år – eller som man måske kommer til at se på det i fremtiden til det sidste ordinære møde i det indeværende landsrådsår. I fremtiden vil landsrådsåret begynde med efterårssamlingen og normalt slutte – hvad egentlige samlinger angår – med forårssamlingens afslutning.

Jeg vil i år forsøge at gøre mine bemærkninger her ved åbningsmødet korte. Vi er kommet sent i gang, og vi har meget arbejdsstof på bordet, så vi er indstillet på hurtigst muligt at tage fat. Dette er da baggrunden for, at jeg i denne åbningstale helt undlader at berøre en række problemer – de skal nok dukke op i debatterne undervejs – mens jeg omtaler andre meget summarisk.

Vi er nu ved at nå midtvejs i denne valgperiode. Det kunne give anledning til tilbageblik og vurderinger af gjort arbejde, velgjort såvel som mindre velgjort. Men jeg vil ikke benytte denne lejlighed dertil, for øjeblikkets og fremtidens spørgsmål er så mange og så vanskelige, at vi hellere må koncentrere os om dem. Blot vil jeg gerne for mit eget vedkommende, idet jeg takker medlemmerne for stor arbejdsindsats og god vilje, indrømme, at jeg ikke altid føler, at jeg har slået til i den ene og den anden sammenhæng. Det er jo meget alsidigt krævende arbejde, som medlemmerne har betroet mig. Det giver berøringsflade og forpligtelser på mange fronter.

Landsrådet er i dag inde i en udvikling, der år for år betyder en bedret kontakt med vælgerne. Nu vel, Rom blev ikke bygget på een dag, og der er fortsat på mange områder brug for bedre og mere saglige forbindelser mellem landsråd og befolkning, men vi er godt på vej, og vi vil stræbe efter at nå længere. Gennem landsrådets sekretariat og gennem arbejds- og socialdirektionen har vi imidlertid berøring med folkevalgte råd og organer over hele landsdelen, og i virkeligheden med hvert eneste hjem.

Når jeg betoner, at denne kontakt må udbygges, er det fordi den nære forbindelse mellem vælgere og valgte er noget helt centralt i et folkestyre. Det gælder for os, som det gælder for hvert demokratisk samfund, at et demokrati, der ikke bruges, er et skindemokrati. Folkestyret må altid være på vej. Det er vort. Det vil være forkert at tabe det af syne. Det vil være endnu mere forkert at fælde dom og forkaste det allerede opnåede og de motiver, der ligger bag vort arbejde for en videre udvikling nu, mens vi er undervejs. Til dem, der råber skindemokrati efter os her i Grønland, kan vi blot sige, at vi ikke mener at kunne prale af at have opnået det bedst mulige resultat, at vi ikke skønner at have fået alle med, men at vi først og sidst med alt vort arbejde sætter ind på at nå disse mål, vel vidende, at der bag hvert resultat viser sig nye udfordringer og opgaver.

Vi har i denne proces, i arbejdet for at inddrage stadig flere i et ansvarsbevidst politisk medarbejderskab på landsdelens fremtid, brug for alle gode kræfter. Man kunne fristes til at sige, at vi ikke har brug for den for groft forenklende og derfor vildledende kritik, kværulanteriet, mistæneliggørelsen og den permanente bedreviden, der også med vekslende, men ofte gode motiver stikker hovedet frem i disse år. Man kunne fristes til at afvise den og til at bede dens bagmænd om at nå lidt længere i forståelse af tingenes sammenhæng og baggrund, før de serverer deres vidunderopskrifter på problemernes løsning. Men jeg vil ikke falde for denne fristelse. Ikke blot fordi sådanne ytringer med absolut sikkerhed ville blive misfortolket og udlagt som diktatoriske ønsker om at dirigere den offentlige debat. Men navnlig fordi vi vel i vor politiske modningsproces her i Grønland også har brug for at kunne skærpe vor dømmekraft gennem stillingtagen til den udartede offentlige diskussion, sådan at vi

kan skelne den fra den diskussion, der arter sig. så den er som gedigne byggesten i vort folkestyres bygning.

Hver enkelt borger i Grønland må lære selv at bedømme røsterne i samfunds-diskussionen. De kan kendes på deres frugter: Den positive kritik, den ansvarsbevidste og mellem parterne respektskabende diskussion avler fremgang og sammenhold. Dens modsætning skaber opløsning og sætter mennesker og befolkningsgrupper op mod hinanden med fare for, at vort grønlandske hus for alvor kommer i strid med sig selv.

Lad os prøve at være mennesker af god vilje her i landet. Jeg har mødt, som alle landsrådets medlemmer har gjort det, denne gode vilje mange steder og mange gange. Den er kommet til orde i lavmælte indlæg i blade og fra talerstole, i renhjertede råd, i den stilfærdige, men velgennemtænkte kritik og i den venlige opmuntring. Denne stemmeføring er grønlandsk. Lad os ikke bytte den væk for noget ringere.

Vi vil i denne samling bl. a. komme til at drøfte spiritusspørgsmålet, lokaliseringspolitikken, skattespørgsmål, sociale spørgsmål og oplysningspørgsmål.

Mange af spørgsmålene er gengangere og kan vel nok fylde en med en vis gysen. Det vil iøvrigt være let at pege fingre ad os, fordi vi i nogle tilfælde ikke indtil nu har kunnet lægge os fast på en bestemt kurs og et bestemt synspunkt. Jeg mener, at det må være forståeligt i det tilfælde, hvor vi ikke har evnet det. På den anden side er vi med flere problemer inde under en politisk nødvendighed, der tvinger os til at gøre op nu og komme til brugbare resultater. Vi må bestræbe os for, at de myndigheder, der venter på et entydigt svar fra os i den ene eller den anden sag, også kan få det, ellers spiller vi os i det lange løb vor egen prestige og vor egen mulighed for at præge udviklingen ud af hænderne. Lad os behandle disse sager i lyset af denne erkendelse.

Også erhvervsproblemerne melder sig i denne samling. Også her gælder det, at vi må være rede til, når forholdene kræver det, at opgive gamle standpunkter og traditionelle synspunkter og fuldt, helt og overbevisende gå ind for de nye ting, der alene synes at rumme fremtid i sig. De store fartøjer, der kan bringe os ud, hvor fisken er, synes at være løsenet. Vi må vise, at vi kan mestre denne udvikling. Vi har foregangsmænd iblandt os, også hvor det gælder vort fiskerierhverv, der er og må forblive vort hovederhverv. For disse foregangsmænds eksempel kan vi ikke takke nok, lige som vi ikke kan takke nok for den sammenbidthed, hvormed fangere og fåreholdere maser på for at komme igennem deres vanskeligheder i disse år, hvor så meget går os og forøvrigt andre nationer i det nordlige Atlanterhav imod.

Før jeg slutter, vil jeg med anerkendelse nævne, at grønlandsministeren og grønlandsrådet på mange punkter har været os til stor nytte og hjælp. Vi kunne naturligvis ikke være disse kontakter og denne bistand foruden. Det samme gælder vor for-

bindelse til landshøvdingeembedet her. Vi er glade for, at man i København søger at følge udvikling og problemer heroppe – nu sidst de vanskeligt overskuelige problemer i fangerdistrikterne, som grønlandsrådet jo vil tage op til nærmere studium.

Vi har med glæde modtaget meddelelser, at grønlandsministeren stiller sig positivt til landsrådets tidligere forslag om nedsættelsen af en sagkyndig gruppe til gennem-analysering af en grønlandsk turismes forudsætninger og muligheder, sådan som det har været appelleret om det i flere åbningstaler her i rådet. Arbejdet kan ikke komme i gang for hurtigt.

Vi er også taknemlige for at landsrådets gentagne anmodninger om, at samfundsforskningsarbejdet påny igangsættes i Grønland, er blevet vel modtaget af ministeren. Vi venter spændt på egentlige beslutninger i denne sammenhæng.

Vi håber også, at tanker om en udbygget forbindelse øst-vest i Nordatlanten og Polarområdet må kunne virkeliggøres. Hidtil har alle landene omkring Polarcirklen i første række haft forbindelse nord-syd, men interessen for og forståelsen af den betydning, som kontakt direkte mellem landene heroppe i det yderste nord kan have, er voksende. Lad os erfare, hvordan vore naboer griber tingene an. Lad os lære og lære fra os. Vi har i Grønland adskilligt at tilbyde, sådan som vi glæder os til at fremlægge det til efteråret, hvis et planlagt internationalt møde om det eskimoiske folks fremtid og økonomiske problemer bliver gennemført. Fra Grønland er for første gang inviteret en gruppe med til en sådan konference, der samler deltagere fra en lang række lande, i første række Rusland, USA, Canada og Danmark-Grønland. Det er meddelt os, at grønlandske erfaringer og problemer vil stå i konferencens centrum.

Som nævnt har vi grund til at sige tak for hjælp og bistand til mange sider, men til syvende og sidst kommer vi ikke af stedet, hvis vi til stadighed venter på hjælp og bistand. Vore digtere sang i sidste generation om folket, der som et barn er ved at modnes. Barnet kræver forældrenes omsorg under denne udviklingsproces, men det må i stigende grad indstille sig på at klare tingene selv, hvis det harmonisk skal glide ind i de voksnes rækker. Vi må ikke sætte os eller lade os sætte på åndelig skånekost. Det vil hæmme eller standse vor udvikling. Med skyldig hensyntagen til det økonomisk og administrativt gennemførlige må vi selv løfte flere og flere af dette samfunds byrder. Ikke for derefter at vende vort ophav ryggen. Men for at kunne se vore danske landsmænd friere i øjnene og bidrage til at gøre forholdene indenfor hjemmets mure, det danske riges grænser, bedre og bedre.

Jeg håber på en god landsrådssamling!

Jeg håber på et godt og resultatfyldt samarbejde.

Jeg ved, at vi vil få det!